

LUNDS
UNIVERSITET

Sveriges syn på kärnvapen

En diskursanalys av medias syn på kärnvapen över tid

Antal ord (exkl. referenslista): 9632

Shaila Berglund
Sofia Lindström

Abstrakt

Denna studie syftar till att undersöka hur diskursen kring kärnvapen har förts i svensk media under åren 2014, 2017 och 2022. Detta med bakgrund till det säkerhetspolitiska läget år 2014 med Rysslands invasion av Krim-halvön, antagandet av TPNW i FN 2017, samt Sveriges ansökan om Nato-medlemskap 2022. Huvudfrågeställningen innefattar: Hur har diskursen kring kärnvapen i svensk media sett ut under åren 2014, 2017 och 2022? För att besvara frågeställningen används diskursanalys som metod genom att analysera 15 olika typer av debattartiklar från svensk media, där 5 artiklar finns från respektive år. Teorin som appliceras är främst poststrukturalism, detta hämtat mer specifikt från Lene Hansens bok *Security as Practice: Discourse Analysis and the Bosnian War*. Studien använder även konstruktivism som bakomliggande teori, främst av Nina Tannenwalds *Nuclear Taboo*, där kärnvapen och konstruktivism kopplas ihop. Resultaten och analysen visar att trots internationella politiska händelser genom åren, kvarstår Sveriges syn på kärnvapen i största allmänhet som negativ. Endast fyra artiklar kan sägas ha en mer vag inställning till diskursen, men detta handlar i större utsträckning om att det i praktiken är svårt att förbjuda kärnvapen på ett internationellt plan. Diskussionen tolkar resultaten utifrån teori och tidigare forskning, där Sveriges inställning till kärnvapen sticker ut från andra länder som har studerats inom samma område. Studien bidrar till en ökad förståelse för hur diskursen har förts i svensk media under en tid med tre större händelser som påverkat internationell politik, vidare intressant att studera om är i fall diskursen kan komma att ändras om Sverige blir en fullständig medlem i Nato.

Nyckelord: kärnvapen, diskurs, Nato, nedrustning, TPNW, FN

1. Inledning	4
1.1 Problemformulering, syfte och frågeställning	4
1.2 Bakgrund	5
1.2.1 Sveriges inställning till kärnvapen	5
1.2.2 Sverige och Nato	5
1.2.3 Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons (TPNW)	6
1.3 Material och avgränsningar	7
1.3.1 Källkritik	8
1.4 Begreppsförkortningar	8
2. Teori och metod	9
2.1 Teori	9
2.1.1 Poststrukturalism	9
2.1.2 Konstruktivism	10
2.2 Metod	11
2.2.1 Diskursanalys	11
3. Tidigare forskning	13
3.1 Kärnvapen som diskurs i media	13
3.2 Medias roll i samhället	14
3.3 Studiens bidrag till framtida forskning	15
4. Analys och resultat	16
4.1 Nato	17
4.2 Nedrustning	22
4.3 FN:s kärnvapenavtal	25
4.4 Sammanställning av resultat	28
5. Diskussion	30
5.1 Poststrukturalism och kärnvapendiskurs	30
5.2 Kärnvapen i media	31
5.3 Konstruktivism och diskurs kring kärnvapen	32
6. Slutsats	33
6.1 Sverige fortsatt negativa till kärnvapen	33
7. Referenslista	34
7.1 Tryckta källor	34
7.2 Elektroniska källor	34
7.3 Nationella och internationella dokument	38

1. Inledning

I februari 2022 invaderar ryska styrkor Ukraina, och bryter den över 70 års långa fred som präglat Europa sedan andra världskriget. Kriget mellan Ryssland och Ukraina skapar ett nytt osäkert säkerhetspolitiskt läge för hela kontinenten, och även för Sverige innebär detta en ny hotbild. Bara 30 mil från Gotlands kust finns rysk kapacitet att rusta upp med kärnvapenmissiler, vilket skapar nya säkerhetspolitiska åtaganden för ett land som inte krigat på 200 år (Andersson och Eliasson 2015). Sverige har under många år aktivt arbetat för nedrustning av kärnvapen på den internationella arenan, men byter nu riktning genom att gå med i Nato, vars kärnvapendoktrin betonar kärnvapens centrala roll i alliansen (Nato 2022). Samtidigt väljer Sverige att inte ratificera FN:s avtal om kärnvapenförbud, Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons (TPNW), vilket skapar frågor huruvida man egentligen ställer sig i frågan om man inte är beredd att införa totalförbud på svensk mark. Därav avser denna studie att undersöka hur debatten i svensk media har förts under 2014, 2017 och 2022, då Sverige tog beslutet om att ansöka om ett medlemskap i kärnvapenalliansen Nato.

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställning

Ur ett historiskt perspektiv har Sverige antagit ett motstånd till kärnvapen samt förespråkat dess nedrustning. En dagsaktuell företeelse är Sveriges inträde i Nato samt dess passivitet till FN:s fördrag TPNW, vilket utmanar den tidigare kritiska ståndpunkten till kärnvapen. Studien avser att undersöka huruvida diskursen gällande kärnvapen har sett ut under tre årtal där stora politiska händelser ägt rum i omvärlden. Denna uppsats tar avstamp från Sveriges ansökan om Nato-medlemskap genom att undersöka huruvida kausalitet mellan tidigare nämnda händelser i omvärlden och synen på kärnvapen föreligger. För att kunna göra en jämförelse i diskursen används fem debattartiklar från respektive utvalda år, det vill säga 2014, 2017 och 2022.

Frågeställning:

1. Hur har diskursen kring kärnvapen i svensk media sett ut under åren 2014, 2017 och 2022?

1.2 Bakgrund

Under denna rubrik presenteras relevant information om ämnet som studeras, detta på grund av att öka förståelsen för det som sedan presenteras i analysen. Bakgrunden kommer att lyfta Sveriges inställning till kärnvapen från ett historiskt perspektiv, Nato och FN:s kärnvapenavtal TPNW.

1.2.1 Sveriges inställning till kärnvapen

Sverige har under många år setts som ett land som arbetar för nedrustning av massförstörelsevapen med aktivister som Nobelpristagare Alva Myrdal i spetsen. Utöver det har Sverige skrivit under internationella avtal kring kärnvapen, däribland Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons (NPT), som handlar om att förhindra spridningen av kärnvapen (UNODA u.å). I regeringsförklaringen 2014 betonas inställningen till kärnvapen tydligt: "Mänskliga rättigheter, folkrätt, internationell nedrustning och arbetet mot terrorism och massförstörelsevapen ska vara hörnstenar i svensk utrikespolitik." (Regeringen 2014, s. 16). Till skillnad från regeringsförklaringen år 2022 är detta inget som nämns. Istället betonas att Sverige ska anpassa sig efter de förpliktelser som tillkommer som Nato-medlem (Regeringen 2022, s. 12). Detta innebär i teorin att underordna sig Natos kärnvapendoktrin, vilket beskrivs vidare i nästa avsnitt.

1.2.2 Sverige och Nato

Militäralliansen Nato bildades år 1949 efter förödelsen av andra världskriget som präglade den europeiska kontinenten. Syftet var bland annat att skapa en stark relation mellan Nordamerika och Europa, samt att stå enade mot eventuella hot. Den omtalade artikel 5 i North Atlantic Treaty betonar att en attack mot ett medlemsland, ses som en krigshandling mot alla medlemmar. Därav är alla allierade skyldiga att ingripa i den mån det är nödvändigt, även om detta innebär militär intervention (Nato 2022). Utöver detta är Nato en kärnvapenallians, som i dess kärnvapendoktrin

betonar att kärnvapen är en central del av alliansen, och så länge kärnvapen finns kommer organisationen fortsatt inneha kärnvapen (Nato 2022).

Sverige befinner sig i ett geografiskt läge mellan rysk aggressivitet och försvarsalliansen Nato, som man under många år samarbetat nära med (Regeringskansliet 2022). Sveriges inställning till Nato har varit högst relevant på grund av Sveriges tidigare politiska avståndstagande till att ingå i kärnvapenalliansen. Från år 2014 i samband med den ryska annekteringen av Krim kallades Sverige till så kallade Enhanced Opportunity Partners till Nato, vilket medförde ett säkerhetspolitiskt samarbete med Nato i form av en djupare dialog gällande Östersjöområdet. Sverige tecknade ett värdlandsstödsavtal med Nato år 2016, i syfte att få stöd av Nato vid kris och krig, vilket även underlättade för Sverige att vara värdland vid internationella övningar (Ibid.). Ett Natomedlemskap har tidigare inte varit lika aktuellt, Stefan Löfven uttalade under sin tid som statsminister att Sverige inte ska ingå i en militär allians och att ett Natomedlemskap inte skulle utredas (Enström 2015). Trots att Sverige och Nato har en historia av att vara samarbetspartner i flertalet ärenden, är det inte förrän i maj 2022 Sverige lämnar in en ansökan om medlemskap i denna kärnvapenallians (Regeringskansliet 2022).

1.2.3 Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons (TPNW)

FN har länge varit drivande i frågan om nedrustning av kärnvapen genom olika avtal, där det lades fram en ny konvention år 2017: Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons. TPNW betonar ett totalförbud av kärnvapen med syfte att det i framtiden ska elimineras som krigsmateriel (UNODA u.å). Redan i den första artikeln betonar stadgan bland annat att alla kontraktskrivande parter inte tillåts att producera, testa, utveckla eller hota med kärnvapen (TPNW 2017, art. 1). Inget land som innehar kärnvapen eller är en del av Nato har ratificerat stadgan, Sverige inkluderat. Detta framförs som kritik till Sverige från de aktivister som kämpar för nedrustning, då Sverige länge varit ett land som aktivt arbetat för global nedrustning (Grundin 2020).

1.3 Material och avgränsningar

För att analysera diskursen och ställningstagandet till kärnvapen ur ett historiskt och nutida perspektiv undersöks olika svenska dagstidningar. Vid starten av uppsatsarbetet var tanken att endast begränsa studien till Dagens Nyheters (DN) artiklar, men detta skapade problematik i att hitta relevanta källor. Därav används blandade nyhetsmedier, vilket också kan stärka studiens analys för att få en bredare syn av hur diskursen har sett ut i svensk media. Studien har antagit ett systematiskt urval, det vill säga att det finns en medveten strategi om vilka källor som analyseras i uppsatsen. Detta har gjorts genom att söka igenom olika nyhetsbyråers arkiv med nodalpunkten "kärnvapen" och bland annat andra sammanlänkande begrepp som "Nato" och "TPNW." Ut efter det har valt ut de artiklar som tydligt framför en diskurs om hur den svenska debatten ser på kärnvapen.

Avgränsningar i tid görs genom att endast nyhetsartiklar från åren 2014, 2017 samt 2022 studeras. Denna avgränsning motiveras genom att studien avser att använda så aktuella källor som möjligt, men även på grund av att det fanns en liknande situation 2014 som det gör i dagsläget med Ryssland. Under 2014 invaderade Ryssland på illegala grunder Krimhalvön i Ukraina, och även då trappades det säkerhetspolitiska läget för Sverige upp (Globalis 2022). Materiella avgränsningar är viktigt för att göra studien relevant och även för att studien inte ska vara för bred, något som hade kunnat medföra att resultaten inte besvarar frågeställningen. Tanken från början var att studera åren 2014, 2018 och 2022, alltså de tre senaste valåren. Efter att ha sökt igenom olika nyhetsmediers databaser från dessa år framstod det tydligt att frågan inte var lika aktuell år 2018, då det fanns stora svårigheter att hitta relevant material till frågeställningen. Istället fokuserar studien på år 2017, då FN:s avtal om förbud mot kärnvapen röstades fram. Av de artiklar som används är det främst ledare, insändare och debattinlägg. Detta på grund av att det ger ett tydligare perspektiv om hur debatten har sett ut dessa år. Vidare är det synen på Sveriges inställning till kärnvapen som undersöks, därav handlar alla artiklar om just Sverige och kärnvapen. Skribenterna är även medvetna om att det är ett fåtal källor som har valts ut för att analysera detta, vilket gör att studien är generaliserande, och att det kan finnas andra vinklar och perspektiv för att få andra resultat för frågeställningen.

1.3.1 Källkritik

Inom alla vetenskapliga studier är det viktigt att förhålla sig källkritisk till det material som undersöks. Det som bör understrykas i denna studie är att det inte är faktan i artiklarna som undersöks, utan hur diskursen förs. Hade detta varit det primära syftet med studien kan artiklarna anses olämpliga, då det är personliga åsikter som genererar texterna, och därav kan informationen vara vinklad. I detta fall är det inget som påverkar studien då det återigen är språket som ska analyseras, och hur debatten förs kring kärnvapen i media, och inte använda faktan som något underlag till forskning. Artiklarna från nyhetsmedierna fungerar därför väl som primärmaterial i denna studie med bakgrund till vad det är som ska undersökas. Skribenterna bakom texterna i primärmaterialet varierar, allt från politiker till samhällsengagerade medborgare. Från ett källkritiskt perspektiv kan detta innebära en problematik i och med att vissa författare kan mer eller mindre om ämnet, men återigen är det inte studiens syfte och har därför ingen större påverkan på resultatet. Som tidigare beskrivit är det diskursen i media som är det som står i centrum, och därav kan det vara av vikt att ta in flertalet olika skribenter för att få en bredare syn och förståelse.

De källor som används som tidigare forskning är alla vetenskapliga artiklar som är referentgranskade, vilket ökar trovärdigheten för källornas innehåll. Tidsspannet har inte avgränsats till dessa källor, mer än att det har försökts att använda källor som är så nära i tid som möjligt, samtidigt som de är relevanta för studiens forskningsområde.

1.4 Begreppsförkortningar

NATO = North Atlantic Treaty Organization

TPNW = Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons

DN = Dagens Nyheter

GP = Göteborgs-Posten

SvD = Svenska Dagbladet

2. Teori och metod

Under denna rubrik avser studien att motivera vald teori och metod. Teorin fungerar som ett valt perspektiv frågeställningen kommer att analyseras och besvaras utifrån, och metoden hur uppsatsen kommer att gå tillväga för att frågeställningarna ska kunna besvaras.

2.1 Teori

2.1.1 Poststrukturalism

Teorin som används i denna studien är bland annat poststrukturalism, detta hämtat utifrån Lene Hansens bok *Security of Practice: Discourse Analysis and the Bosnian War*. Denna bok handlar till stor del om hur diskursen påverkar säkerhetspolitik och internationella relationer, varav den anses relevant till denna studie. Poststrukturalismen betonar till stor del vikten av diskursen för att förstå verkligheten, där denne kan vara både social och politisk (Hansen 2006, s. 16). Något som är viktigt att poängtera i samband med detta är att diskursen som koncept inte är lika med idéer, då diskursen innebär mycket mer än bara ideologi (Ibid., s. 18). Språket och hur det är utformat skapar en identitet åt det som analyseras, vilket då kan delas upp i sociala eller politiska karaktärsdrag. Den sociala kategorin handlar om att se språket som en blandning av flera gemensamma koder som alla människor måste anpassa sig efter för att kunna skapa sammanhang. Detta handlar också om att individer därav lär sig att ord är sammanlänkade med exempelvis vissa objekt eller känslor (Ibid., s. 16).

Till skillnad från språkets sociala karaktärsdrag ser analysen av den politiska diskursen annorlunda ut, där det mer handlar om språkets produktion samt reproduktion av exempelvis identiteter (Hansen 2006, s. 16). Detta innefattar att identiteter ofta skapas genom dikotomier, alltså att motsatsord används för att beskriva något. Alltså, skapas och förstås språk oftast genom att det finns två dimensioner av något som står i förhållande till varandra. Exempelvis förstås utvecklingsländer i förhållande till att det finns industriländer, och att det är sammanlänkat med vissa begrepp och identiteter, där ofta den ena är kopplat till negativa beskrivningar i jämförelse

med den andra (Ibid., s. 17). Det som också blir viktigt att poängtera med dikotomier och att vissa ord anses negativa respektive positiva är att detta kan ändras beroende på situation och sammanhang (Ibid., s. 17-18). Poststrukturalismen betonar även att materiella ting och idéer är båda nödvändiga för att förstå språkets innebörd och skapande av verkligheten. Exempelvis är en kärnvapenmissil inte bara ett materiell sak, utan också ett krigsvapen som innehar en politisk betydelse i diskursen och formandet av en stats säkerhetspolitik. Det är alltså inte en teori om att avfärda materiella sakers innebörd, utan snarare hur de används och ses på utifrån vissa sammanhang (Ibid., s. 19).

Hansen skriver specifikt om säkerhet och hur det porträtteras i diskurs genom poststrukturalismen. Inom teorin behövs det en framgångsrik politisk diskurs för att problem i samhället ska ses som en fråga om säkerhet (Hansen 2006, s. 30). Nationell säkerhet ses som en slags identitet som därav kan skapas utifrån en diskurs inom den politiska sfären. Detta innebär även att när ett säkerhetsproblem väl lyfts inom politiken går det inte att bara skjuta ner det igen och inte se det som ett problem. För att det ska göras krävs det att situationen, genom framgångsrik diskurs, erkänner att problemet inte längre är ett hot mot säkerheten (Ibid., s. 31). Hur diskursen kring säkerhet ser ut idag är annorlunda än tidigare, då säkerhet i princip endast innebar militära hot. Idag handlar det även om internationella frågor som mänskliga rättigheter, fattigdom och inbördeskrig. Dessa räknas som internationella säkerhetsproblem, som endast kan räknas som nationella säkerhetsproblem om de uppfattas som hot till staten själv (Ibid., s. 31).

2.1.2 Konstruktivism

Ytterligare en teori som används i denna studien är konstruktivism, där utgångspunkten är artikeln *The Nuclear Taboo: The United States and the Normative Basis of Nuclear Non-Use* skriven av Nina Tannenwald. Hon beskriver icke-användandet av kärnvapen som ett resultat av normer och utifrån ett resultat från att det ansetts tabubelagt. Artikelns utgångspunkt är ett rationalistiskt perspektiv kring normer, för att sedan främst lägga fokus på konstruktivismens bredare perspektiv på normer och enskilda normers effekter. Artikelförfattaren menar inte att normer och tabun kring kärnvapen är den enskilda förklaringen till passiviteten till dess användning, författaren menar inte heller att tabun styr utfall utan att det snarare har en

influerande effekt. Tannenwald menar att teorier som realism och rationalism är för inriktade på den materiella delen av kärnvapenfrågan och inte tar vissa fenomen i beaktande. Artikeln tar ett kritiskt perspektiv till de materialistiska perspektiv, och undersöker empiriskt tabuns roll vid användning av kärnvapen i USA under skeendena Japan 1945, Koreakriget, Vietnamkriget och Kuwaitkriget. Författaren belyser ett skifte av synen på kärnvapen efter 1945, där organisationer som FN och olika internationella överenskommelser spelat en väsentlig roll på den internationella synen och normbildningen. Artikelförfattaren menar att tabun bidragit till en bredare diskurs inom den internationella gemenskapen som länder följer för att anses vara civiliserade medlemmar, där ett krav för att anses vara civiliserad är att vara delaktiga inom regleringen av krigföring. Tannenwald tar upp exempel på hur diskurs används för att beskriva användning av kärnvapen som barbariskt, vilket var fallet vid demoniseringen av Saddam Hussein under Kuwaitkriget. Vidare beskriver artikelförfattaren effekten av skildringen och kategoriseringen av olika vapen, där exempelvis beskrivningen av kärnvapen som massförstörelsevapen kan stärka allvaret till kärnvapen och medföra mer tolerans till andra vapen (Tannenwald, 1999, s. 434-437).

2.2 Metod

2.2.1 Diskursanalys

Studien avser att primärt genomföra en diskursanalys för att besvara huvudfrågeställningen. Denna metod anses vara den mest relevanta för att skapa förståelse för hur språket i media skapar en politisk verklighet, därav har andra metoder som exempelvis argumentationsanalys exkluderats. En diskursanalys innefattar att sätta språket i fokus, och hur användningen av språk formar en verklighet eller ett perspektiv på något (Bergström och Ekström 2019, s. 254). Inom diskursanalysen tas även sociala kontexter in i analysen, och att beroende på denna får verkligheten en viss betydelse. Inom det samhällsvetenskapliga forskningsområdet är diskursanalysen ofta förekommande i samband med frågor om makt i olika former, där det kan anses finnas en dold makt. Med detta menas att det kan finnas mer övergripande diskurser som skapar en verklighet (Ibid., s. 255). Något som även lyfts i samband med detta är att

diskursanalysen kan skapa konsekvenser som påverkar samhället, beroende på hur diskurserna används (Ibid., s. 256).

Inom diskursanalysen finns flertalet olika begrepp för att analysera språket, varav en av dessa är ekvivalenskedja. Detta handlar om hur vissa ord är sammanlänkade med varandra för att skapa ett perspektiv på verkligheten (Bergström och Ekström 2019, s. 265). Ett annat begrepp av betydelse inom denna metod är flytande signifikationer, något som är förekommande i den politiska sfären. Flytande signifikationer handlar om att ord kan inneha olika betydelser och vara mer eller mindre omtvistade i debatten. Inom politiken blir det därför vitalt att fylla dessa ord, eller tecken, med betydelse (Ibid., s. 261). Ord som kan anses vara av flytande signifikationer blir därav viktigt i denna typ av studie som innefattar en politisk syn på kärnvapen efter händelser i internationell politik. Ytterligare värt att nämna inom den diskursanalytiska metoden är rubbning, vilket handlar om att diskursens villkor ändras efter något som händer som egentligen inte har direkt med diskursen i sig att göra (Ibid., s. 264-265).

3. Tidigare forskning

Tidigare forskning syftar till att återge en inblick på området där andra skribenter har studerat liknande problem. Syftet med detta är att skapa en förståelse för vad som har forskats om tidigare, och hur detta kan driva denna studie framåt om sådant som det tidigare inte skrivits om. I slutet av avsnittet finns även ett kortare stycke om hur denna uppsats kan bidra till framtida forskning.

3.1 Kärnvapen som diskurs i media

Artikeln *The Media in India and the Indian Nuclear Policy 1998-2018: An Abdication of Responsibility* behandlar medias diskurs i Indien om landets kärnvapenpolicys under en tidsperiod, och vilka orsaker och effekter som ligger i anslutning till det. Texten anses relevant för denna studie på grund av att den handlar om medias diskurs om kärnvapen fast om ett annat land. Författaren studerar flertalet olika artiklar från tidningar i Indien och hur dessa skriver om kärnvapen, varav han kommer till slutsatsen att media har hyllat Indiens kärnvapenkapacitet (Reddy 2019, s. 204). Det beskrivs som att den generella tonen i media sedan 1998 var hyllande till att Indien skulle ha kärnvapen, och att en bakgrundsfaktor till detta är att Indien har varit delaktig i flertalet väpnade konflikter. Därav har den politiska diskursen kring detta varit extremt viktig i media (Ibid., s. 205). Det fanns få kritiska artiklar till kärnvapen, men de som väl kom med var ofta skrivna av utländska skribenter eller vetenskapsmän. I dessa skrevs det om faran med kärnvapen, både ur ett konfliktperspektiv men även etiska perspektiv. Anledningen enligt skribenten att det finns så få kritiska perspektiv i media gällande kärnvapen är på grund av att kärnvapen är nära associerat med makt och statens intressen för säkerhet (Ibid., s. 204-205). Utöver detta nämns det även att det skedde ett stort skifte i hur media var konstruerat i Indien i samband med dessa kärnvapenpolicys. Ju mer tidningar växte och insåg att det gick att göra lönsamt, blev det svårare att bibehålla en kritisk oberoende press (Ibid., s. 207).

Utöver att media i Indien framkom som mer och mer oberoende, nämns ytterligare en orsak till medias positiva syn på kärnvapen, vilket var en växande nationalism. Detta skedde framförallt

efter att nationalistiska partier kommit till regeringsmakten år 1998, och att Indien framställdes som en svag stat. Media fortsatte att driva den linjen, vilket gjorde att det fanns ett allmänt godtagande av Indien som kärnvapenstat. Detta på grund av att det var ett tydligt bevis på att Indien var en stark stat, och en konkurrent mot närliggande stater som det tidigare funnits konflikter med (Reddy 2019, s. 209). Den nationalistiska synen som växte i slutet på 90-talet finns kvar än idag och beskrivs har varit en bidragande faktor till att normalisera kärnvapen, vilket i sin tur har lett till att även media har gjort det. Diskursen i media framställs som hyllande och sällan kritisk i Indisk press, mycket på grund av att kritiker inte har haft tillgång att publicera sina artiklar (Ibid., s. 214).

3.2 Medias roll i samhället

Viktigt att ta i beaktning till denna typ av studie är att se över varför medias roll i samhället är speciell, och varför den skiljer sig från andra typer av källor. I artikeln *Influence of the Politics on Freedom of the Media* beskrivs media som en grundpelare i ett demokratiskt samhälle, där den primära rollen är att informera medborgarna. Detta betyder även att det finns utrymme att skapa debatt om samhällsfrågor, men också att de som inte har en röst genom andra institutioner i samhället kan få det genom media (Stojanovska-Stefanova, Atanasoski och Chachorovski 2017, s. 312). Det ses som en rättighet och även ett sätt att granska och kritisera politiska makthavare, som folket har tillgång till i en liberal demokrati (Ibid., s. 313). Rätten att uttrycka, utge och erhålla information genom exempelvis nyhetsmedier är en del av idén om mänskliga rättigheter, vilket gör medias roll särskilt speciell.

Det finns en kausalitet mellan folkopinionen och politikens makthavare, där dessa formar och skapar varandra. En slags mötesplats för detta blir i många fall naturligen media i diverse former. Ingen myndighet eller regering kan i dagens demokratier ignorera vad medborgarna tycker, samtidigt som de i praktiken kan förvränga och manipulera samhällsfrågor till deras fördel (Stojanovska-Stefanova, Atanasoski och Chachorovski 2017 s. 317). För makthavare blir det därav viktigt att ta hänsyn till folkopinionen för att kunna genomföra sitt arbete med folkets stöd och kunna sitta kvar vid makten (Ibid., s. 319).

3.3 Studiens bidrag till framtida forskning

Studien bidrar till att förstå hur medias diskurs kring internationell politik skapar och formar en verklighet. Media har en stor betydande roll i hur problem förstås och hanteras på ett globalt plan, men även för att förstå att det finns en pågående debatt hos de som inte är makthavare. Uppsatsen öppnar upp för framtida forskning inom området som exempelvis hade kunnat handla om hur olika partier har svängt i frågan under tid utifrån ett diskursanalytiskt perspektiv.

4. Analys och resultat

Vid analysen kring diskursen gällande medias syn på kärnvapen har nyhetsartiklar från olika nyhetsmedier analyserats, där det sökts efter artiklar med ordet "kärnvapen" vilket varit studiens nodalpunkt för att hitta relevant diskurs kring ämnet under tidsspännet. I samband med sökningar efter kärnvapen har det även sökts efter "Nato" och "TPNW." För att kunna genomföra diskursanalysen och för att läsaren så enkelt som möjligt ska förstå dispositionen, börjar studien med att förklara hur man har gått till väga. Nodalpunkten, alltså den mest centrala punkten i texterna är givetvis kärnvapen. Det första som görs är att hitta de ord som beskriver kärnvapen, för att sedan kunna analysera hur diskursen skapar en verklighet.

Nedan finns en tabell med respektive artiklar som används i analysen, detta för att underlätta. I analysen benämns artiklarna utifrån de nummer de har i tabellen för enklare läsning. Studien delar upp analysen i tre teman, dessa utifrån vanligt förekommande diskurser i artiklarna. Under vardera kategori analyseras delar av artiklarna och dess diskurs, och avslutas med en kortare sammanfattning om resultatet.

Tabell 1, 15 artiklar som behandlar ämnet kärnvapen

Nr	Titel	År	Tidning
1	"Svar: Så länge Putin finns måste Natos kärnvapen vara kvar."	2022	DN
2	"Tillåt Natobaser och även kärnvapen på svensk mark."	2022	DN
3	"Kärnvapen på svensk mark gör Sverige till måltavla."	2022	GP
4	"Medlemskap i Nato innebär stora risker."	2022	SvD

5	“Sverige bör skriva på FN:s kärnvapenförbud.”	2022	Aftonbladet
6	“Därför bör Sverige säga nej till kärnvapen.”	2017	DN
7	“Sverige måste säga ja till kärnvapenförbudet.”	2017	Aftonbladet
8	“Nu kan FN:s kärnvapenförbud skrivas på - gör det!”	2017	GP
9	“Befäst Sveriges roll som kraft för nedrustning.”	2017	SvD
10	“FN-avtalet kan äventyra vår säkerhet.”	2017	SvD
11	“Finland och Sverige bör stanna utanför Nato.”	2014	SvD
12	“Går Sverige med i Nato ökar Rysslands misstro mot väst.”	2014	DN
13	“Logiken talar för Nato.”	2014	DN
14	“Inför ryska hot måste vi stå enade.”	2014	DN
15	“Fullt möjligt med kärnvapenfri värld.”	2014	GP

4.1 Nato

I de flesta av artiklarna är Nato ett centralt ämne i samband med synen på kärnvapen. Detta har troligen mycket att göra med organisationens kärnvapendoktrin, och att detta nu är relevant för Sverige sedan ansökan om medlemskap. Nato kan sägas bilda en ekvivalenskedja till nodalpunkten. Under denna rubrik samlas de artiklar som centrerat diskursen kring Nato, men

detta beskrivs i blandat positivt och negativt ljus. I artikel 1 skriver Lasse Thulin svar på en tidigare insändare:

“Kärnvapen är ofattbart avskyvärda. Problemet är att skribenterna lever i en söt drömvärld.” (Thulin 2022).

Här påpekar Thulin att kärnvapen är något fruktansvärt, men att de som skrev insändaren inte ser verkligheten till hur den ser ut. Det kan därav tolkas att i en drömvärld används inte kärnvapen, men i verkligheten är det i dagsläget inte praktiskt möjligt. Han fortsätter:

“Annars kommer en ensidig Nato-nedrustning leda att vi och alla länder i väst måste lyda varje vink från Röda torget. För därifrån hotas ständigt med att använda domedagsvapnet. Nato gör det aldrig.” (Thulin 2022).

I detta stycke blir det tydligt att det inte är relevant för Nato att skrota sina kärnvapen, utan risk för att Ryssland skulle kunna ta över och möjligen ockupera väststater. Det skulle kunna tolkas som att Thulin menar att det är förkastligt om Sverige skulle behöva leva efter Ryssland som någon slags unipolär stormakt, om Nato nedrustar dess kärnvapen. Ståndpunkten förtydligas genom att beskriva att Ryssland alltid använder kärnvapen som ett medel för avskräckning, medan detta är något som Nato inte gör. Artikel 2 vidareutvecklar diskursen kring att kärnvapen inom Nato fungerar bra som ett avskräckningsmedel för Sverige:

“Det är bra att vi valde Nato, vi valde att vara starka tillsammans och dela på bördan. [...] Självklart ska vi ha baser med utländsk militär som vi kan öva med och vi borde även tillåta kärnvapen, under svensk kontroll.” (Almgren 2022).

Här ses medlemskapet i Nato som något positivt, trots att det är en kärnvapenallians som Sverige länge stått utanför. Perspektivet som skribenten framför är att det bör vara en självklarhet att tillåta kärnvapen på svensk mark, och att det dessutom handlar om att dela på ett gemensamt ansvar som Sverige ansluter sig till genom att gå med i Nato. Kärnvapen kan därmed knytas till något positivt för Sverige, och att det gör landet som stat på den internationella arenan starkare

inför hot. Ett kritiskt perspektiv till bilden av ett Natomedlemskap som väsentligt framkommer i artikel 11 där ett medlemskap anses strategiskt ofördelaktigt:

“Sverige och Finland tillhör Europas till ytan största stater. Om de nu ändrar sin ”grand strategy” skulle en mycket lång gräns kunna gå mellan Nato och Ryssland i Norden och Östersjön förvandlas till ett Nato-innanhav. Detta var något både vi och stormakterna under det kalla kriget ville undvika.” (Bergquist och Nyberg 2014)

Här drar artikelförfattarna paralleller mellan läget under kalla kriget och det politiska läget år 2014 för att argumentera för hur det är viktigare att hålla sig konsekvent och sträva efter en trygg position på det internationella planet ur en säkerhetspolitiskt aspekt. Vidare kan man tolka ovanstående stycke som en uppmaning att agera utifrån från historisk lärdom. Författaren fortsätter och lägger vikt vid det geopolitiska läget:

“Samtidigt bör noteras att Finlands och Sveriges strategiska läge förbättrats i och med att Warszawapakten upplösts och den motsatta kusten i Finska Viken och Östersjön utgörs av fria stater. Att nu överge denna linje skulle innebära en stor strategisk förändring i Europa och i onödan utmana Ryssland.” (Bergquist och Nyberg 2014).

Här lägger alltså artikelförfattarna vikt vid att det utifrån en geopolitisk aspekt skapar spänningar kring Finska Viken och Östersjön, och framför en diskurs som får ett Natomedlemskap att framställas som ett dramatiskt politiskt drag, som kan tolkas att artikeln anser är oaktsamt och skulle leda till osäkerhet. Man kan uppfatta att Sverige och Finland är extra utsatta vid ett Natointräde på grund av dess geografiska förhållande till Ryssland, vilket ger läsaren en bild av att framförallt Sverige och Finland i respekt till de geografiska förhållandena bör hålla en viss neutralitet. Artikel 13 har ett annat resonemang kring ett Natomedlemskap och menar istället att ett medlemskap skulle medföra trygghet och samarbete:

“22 av 28 EU-länder förlitar sig i stället på Nato. Allt förnuft talar för att både Sverige och Finland också borde gå med. Att bygga ett lagom starkt försvar skulle

vara betydligt enklare inom Natos ram. Medlemmarna bidrar med vad de är bra på och kan i gengäld dra nytta av varandras förmågor.” (DN 2014).

Citatet bygger på tidigare argument från hur ett militärt samarbete är fördelaktigt och hur EU inte fyller ett sådant syfte, där Natomedlemskapet beskrivs som en självklar lösning till ett starkare försvar, och som ett fördelaktigt medlemskap för Sverige att kunna förlita sig på. Det kan tolkas att författaren menar att det utbyte man får medlemsländer sinsemellan anses eftersträvansvärt på grund av att det ger mer till Sveriges försvar än om det skulle lösas på egen hand. Det kan tolkas att författaren vill understryka att det finns en anledning till att mestadels av EU länderna är med i alliansen, och en uppmaning till att i detta fall följa vad majoriteten gör. Artikelnen går närmare in på hur försvaret bör stärkas:

“Tvivlen kring det svenska försvarets kapacitet borde ge Natofrågan ny aktualitet. Ett medlemskap är inte gratis, och försvarsbudgeten torde behöva öka i vilket fall som helst. Men någon bättre garanti mot eventuella ryska och andra hot finns helt enkelt inte.” (DN 2014).

Här nämner artikeln att försvaret bör stärkas oavsett men att den mest optimala lösningen är genom ett medlemskap i Nato, där artikelförfattaren menar att det har relevans utifrån ett säkerhetspolitiskt perspektiv i och med eventuella ryska hot. Diskursen ger läsaren en bild av att Nato fyller det syftet som Sverige oundvikligt behöver oavsett tillvägagångssätt, vilket ger läsaren en bild av att ett Natomedlemskap förefaller att vara uppenbart. Ett Natomedlemskap framställs som en självklar motåtgärd till ryska hot. Artikel 14 betonar även vikten av att agera utifrån geografiska förhållanden och det säkerhetspolitiska läget:

“Neutralitet är då inget alternativ och heller inte längre vårt officiella mål för lägen där konflikt utbrutit i vårt närområde. [...] Rädsla och vilja att hålla sig undan är helt enkelt dåliga vägvisare. När vårt öde är så nära sammanlänkat med andras kan vår säkerhetspolitik inte formas snävt nationellt. Uppgiften är att tillsammans med andra minska risken för att Putin ska tro att grannar ostraffat kan angripas.” (Åman 2014)

Här kan det tolkas att författaren menar att Sverige ska byta riktning från sin tidigare neutrala bakgrund när konflikten är så pass närliggande. När författaren nämner att rädsla och vilja att hålla sig undan är dåliga vägvisare kan det tolkas att det menas att det kommer medföra konsekvenser i längden om vi blir utsatta för hot. Vidare nämner författaren att vårt öde är nära sammanlänkat med andras vilket kan tolkas att konflikten eventuellt kan röra sig hitåt. Detta ger en bild av att konflikten redan är nära, till skillnad från skilda meningar från andra artiklar där en eventuell konflikt kan anses bryta ut om Sverige exempelvis går med i Nato.

Artikel 4 tar avstamp från fredsorganisationers ståndpunkt till Nato och dess kärnvapenpolicy, där diskursen i artikeln är inriktad på att lyfta brister hos kärnvapenpolicyn. Diskursen framför kritik mot Nato som kärnvapenallians gällande att det inte existerar begränsningar till kärnvapenanvändning. Detta framkommer genom följande citat:

“I sin kärnvapenpolicy slår Nato fast att så länge det finns kärnvapen kommer Nato att förbli en kärnvapenallians. Det finns i policyn inga begränsningar för när eller hur kärnvapen skulle kunna användas, inklusive användning av kärnvapen för en första attack (alliansen har ingen så kallad no-first use policy).” (Hellström et.al. 2022).

Vidare går författarna närmare in på kritiken genom att ge konkreta exempel på hur ett medlemskap i Nato kan medföra att Sverige deltar och bidrar till kärnvapenanvändning, vilket diskursen i artikeln framför som problematiskt vilket framkommer i citatet nedan:

“Ett medlemskap skulle innebära att Sverige och Finland inordnar sig under det amerikanska kärnvapenparaplyet (eller kärnvapenskuggan, bättre benämnd), deltar i Natos gemensamma kärnvapenplanering och kärnvapenövningar. I praktiken innebär det att våra länder skulle delta i förberedelser för att kärnvapenbomba civila.” (Hellström et.al 2022).

Författarna har som sagt en kritisk inställning till ett medlemskap i Nato och kärnvapenanvändning, där det uppfattas från föregående citat att de anser att Nato är en allians där USA har den främsta makten, då de refererar Nato som ett amerikanskt

kärnvapenparaply. Där det inom parantes sedan nämns att det bättre benämns som en kärnvapenskugga, vilket vidare kan tolkas som ett sätt att framföra andra Nato-länder som underordnade till USA i alliansen. Vidare nämner författarna att medlemskapet skulle medföra förberedelser för att kärnvapenbomba civila, vilket författarna har en negativ inställning till. Då författarna nämner att länder står i en slags kärnvapenskugga till USA kan det alltså uppfattas att det eventuellt skulle kunna uppkomma tillfällen där Nato kärnvapenbombar civila, där Nato-länderna inte har någon annan möjlighet än att delta.

4.2 Nedrustning

Utöver Nato som central diskurs kring kärnvapen är Sverige som nedrustningsland nära sammanlänkat. Huruvida Sverige kan ses som en stat som står för global nedrustning om kärnvapen skulle tillåtas inom Sverige och genom Nato-medlemskapet är även här omdebatterat utifrån de artiklar som analyseras. I artikel 3 från Göteborgs-Posten skriver författarna bland annat:

“Om Sverige vill fortsätta att vara en röst för nedrustning även som Natomedlem kan Sverige inte helt ignorera det enda multilaterala FN-avtal som faktiskt gör framsteg genom att driva på nedrustning.” (Bergeå och Englund Burnett 2022).

Ovanstående citat tydliggör att Sverige måste ta tydlig ställning till de globala avtal som finns gällande nedrustning av kärnvapen för att kunna tillgodoräkna sig som en stat som arbetar för detta. Det går därmed att tolkas som att kärnvapen är något som bör arbetas emot, och är något som uppfattas negativt för den internationella säkerhetspolitiken. Att ingå i en kärnvapenallians kan därmed tolkas som ett hot för den nedrustningspolitik som Sverige bedriver. Vidare formulerar skribenterna:

“Illusionen om att kärnvapen gör oss säkrare är en farlig utrikespolitik just nu, Sverige måste i stället tona ned retoriken och tydliggöra att kärnvapen är ett oacceptabelt vapen som ingen modern stat befattar sig med.” (Bergeå och Englund Burnett 2022).

Diskursen påpekar att kärnvapen inte hade tillfört en säkerhetsgaranti för Sverige i fall av framtida angrepp, och att det är krigsmedel som inte borde vara tillåtet på den internationella arenan. Sverige kritiserar för att ha en utrikespolitik som ignorerar de globala konventioner gällande kärnvapen som finns, med en bakgrund till att tron om att kärnvapen skulle göra en stat säkrare bara är något som låter bra i teorin, men inte i praktiken. Även artikel 12 från 2014 betonar ett liknande perspektiv:

“Till detta kommer kärnvapenproblematiken. [...] Som Nato-stat och som medlem i organisationens nukleära planeringsgrupp skulle Sverige ha svårt att trovärdigt fortsätta sin traditionella politik att verka för avskaffande av kärnvapen.” (Blix et.al. 2014).

Kärnvapen beskrivs som ett dilemma, och att Sverige inte skulle kunna bli uppfattad seriöst på ett internationellt plan genom att ingå i en kärnvapenallians samtidigt som man driver en nedrustningspolitik.

Artikel 5 påpekar Sveriges nedrustningspolitik som slagkraftig på ett globalt plan ur en historisk vinkel, men även att den rollen upprätthålls idag. Vidare menar skribenterna att det som görs idag inte är tillräckligt, och att Sverige borde underteckna FN:s konvention om kärnvapenförbud. De beskriver Sverige som ett nato-land, något som skulle kunna tolkas som en stat som är inte är helt emot kärnvapen med bakgrund till alliansens kärnvapendoktrin. De påpekar att Sverige kan spela en stor roll i nedrustningen genom att verka för ett totalförbud, och hur detta skickar en signal till omvärlden:

“Sverige har historiskt sett spelat en framträdande roll i internationella nedrustningsförhandlingar, och gör så än i dag. [...] Men Sverige behöver ta

ytterligare ett steg och även ansluta sig till FN:s konvention om ett kärnvapenförbud, som bland annat Österrike och Irland anslutit sig till. Att Sverige som framtida Nato-land står upp för ett totalförbud av kärnvapen skulle skicka en stark signal till kärnvapenmakterna.” (Sundström och Wallström 2022).

Författarna skriver om att “stå upp”, något som kan tolkas som att Sverige ska trots sin nya säkerhetspolitiska position fortfarande kunna förhålla sig till det som är “rätt.” Därav kan synen om kärnvapen ses som negativ, men att Sverige fortfarande kan arbeta för motverkan av ett sådant krigsmateriel. Artikel 9 antar ett liknande fokus med nedrustning och inleder även med att demonisera kärnvapenanvändning:

“Behovet av nedrustning ökar i takt med oron i vår omvärld; vi vet att om kärnvapen skulle komma till användning i krig skulle de orsaka ett ofattbart mänskligt lidande. [...] Vi vet att om kärnvapen åter skulle komma till användning så skulle allt levande i närheten av detonationen dö omedelbart. Likaså vet vi att det finns planer för hur dessa vapen ska användas och att hotet inte är en illusion.” (Konoe och Wahlström 2017).

Här får man en tydlig bild av hur pass farligt kärnvapen är vid användning, där det även framkommer att det finns en chans att det kommer att ske, vilket bidrar med att förmedla dess argument med att de inte bör finnas eller användas. Författarna fortsätter med att förklara vilka förödande konsekvenser kärnvapenanvändning har:

“Det finns inget rimligt sätt att förbereda sjukvårdssystemet på ett kärnvapenangrepp; det enda meningsfulla är att arbeta för att de aldrig används igen. [...] Stigmatisering av vapenslag har effekt, även på de länder som inte är anslutna till det aktuella avtalet. Goda exempel är förbuden mot antipersonella landminor, klustervapen och kemiska vapen. När det gäller exempelvis landminor har fördraget fått flera positiva effekter på kort tid.” (Konoe och Wahlström 2017).

Här målar författarna upp ett scenario där det framkommer att den enda lösningen är nedrustning och arbete för att inte tillåta kärnvapen att användas, och en diskurs som ger en bild av att dess

konsekvenser inte går att förberedas för och det kan uppfattas att det är en börda som inte sjukvårdssystemet kan åtgärda. Det kan därmed tolkas att författarna menar att det är viktigt att problemet löses genom förbud i proaktivt syfte. Det kan även förstås när det dras paralleller med hur andra förbud haft preventiv och önskad effekt.

4.3 FN:s kärnvapenavtal

En sista central diskurs kring kärnvapen i media är FN:s avtal om förbud av kärnvapen, TPNW. Avtalet gick igenom 2017, och har varit omdiskuterat i svensk politik sedan dess huruvida detta är något som Sverige bör skriva under. Artikel 6 skriver bland annat:

“Vi beundrar Sveriges respekt för vetenskapliga och moraliska principer, som vi lärt oss uppskatta bland annat genom kontakter som nobelpristagare. Vi uppmanar därför den svenska regeringen att stå fast vid dessa principer och underteckna FN:s kärnvapenförbud i höst. De senaste argumenten mot undertecknandet i svensk press har varit slående ovetenskapliga, och som forskare har vi ett särskilt ansvar att försvara sanningen.” (Higgs et.al. 2017).

Diskursen ovan betonar Sveriges starka etiska ståndpunkter och att detta arbete måste upprätthållas genom att underteckna det enda globala avtal som förbjuder kärnvapen. Vidare påpekar skribenterna att debatten som drivits i svensk media kring kärnvapen inte har varit grundade på vetenskap, vilket gör att de måste stå upp för det som är sant. Detta kan tolkas som att det sprids desinformation om kärnvapen och FN:s avtal, och att den rätta förståelsen för kärnvapen är att lyssna på det vetenskapen visar. Det kan också kunna tolkas som ett det finns en bredare okunnighet kring kärnvapen i internationell politik som sedan presenteras i svensk media, och att de som “kan” ämnet måste stå upp för det som är sant. Vidare skrivs det:

“Det är anmärkningsvärt att ingen av den senaste tidens svenska debattartiklar mot förbudet ens nämner det största militära hotet mot Sverige, som statistiskt förväntas döda flest svenskar.” (Higgs et.al. 2017).

Citatet påpekar att det är slående hur svensk debatt som är emot FN:s kärnvapenförbud inte lyfter problematiken med kärnvapen, som är det största hotet mot Sverige. Även artikel 7 fortsätter i samma spår:

“Nu måste arbetet ta vid för att Sverige ska kunna ratificera konventionen om kärnvapenförbud. [...] Kärnvapen är inte vilka vapen som helst. De är massförstörelsevapen som är tänkta att förrinta hela städer, med ohyggliga konsekvenser som följd. Ett kärnvapenkrig i större skala kan innebära slutet för hela mänskligheten.” (Sundström et.al. 2017).

Författarna påpekar vikten av att ratificera FN:s konvention. Kärnvapen beskrivs som ett krigsmateriel som kan utplåna mänskligheten, och att det inte handlar om vilket vapen som helst. Synen på kärnvapen är uppenbart negativ, och något som bör begränsas i den internationella politiken där Sverige måste ta sitt ansvar. Vidare skriver de:

“USA och andra kärnvapenmakter pressar på för att Sverige och andra stater inte ska ratificera. [...] Det är inte Trump som ska styra den svenska säkerhetspolitiken, det gör vi själva. Och vi ger inte upp kampen för en kärnvapenfri värld.” (Sundström et.al. 2017).

Diskursen pekar återigen på att kärnvapen måste förbjudas, samtidigt som det betonas att Sverige måste agera självständigt i frågan om att skriva på avtalet för kärnvapenförbud. Detta gäller oavsett om det finns press från andra stater. Det kan därmed tolkas som att Sverige måste stå upp för de värderingar som de står för även om det finns andra makthavare med i bilden som vill påverka den svenska säkerhetspolitiken. Artikel 8 fortsätter därefter med:

“Det vore ett brutalt övergrepp mot mänskliga rättigheter, demokrati, hållbar utveckling och humanitär rätt – framsteg som mänskligheten sakta och modigt gjort. [...] Att dessa massförstörelsevapen fortfarande inte är förbjudna genom ett internationellt avtal är en grav anomali. [...] Sveriges agerande är viktigt för avtalets globala genomförande.” (Lindfors et.al. 2017).

Ovanstående citat håller sig i linje med både artikel 6 och 7, där kärnvapen uttrycks som något negativt. Det beskrivs som en grov förgripelse på sådant som människan genom historien har kämpat för. Vidare beskrivs kärnvapen som ett massförstörelsevapen, något som tydliggör skribenternas ståndpunkt till nodalpunkten. Detta benämns i samband med att det är ofattbart att dessa vapen ännu inte är förbjudna på ett internationellt plan. De skriver även att det är viktigt att Sverige agerar för att det ska bli förändring globalt. Redan innan kärnvapenavtalet TPNW kommit i kraft fanns tankar kring detta i svensk media, vilket artikel 15 visar:

“Men de farligaste och mest inhumana massförstörelsevapnen med förmåga att förinta hela den mänskliga civilisationen, kärnvapnen, har märkligt nog inte förbjudits.” (Axelsson et.al. 2014).

Återigen ges synen att kärnvapen är det största hotet mot mänskligheten, och att det vid den tiden det skrevs år 2014 är konstigt att det ännu inte förbjudits. Skribenterna fortsätter:

“I sammanfattning skriver man att historiskt har vapen eliminerats efter att de har förklarats olagliga. Vi tror att detta är vägen till en kärnvapenfri värld.” (Axelsson et.al. 2014).

Diskursen betonar att genom tidigare förklarande av vissa vapen som olagliga har de slutat att användas, vilket är en förhoppning med ett eventuellt förbudsavtal. Tolkningen av diskursen är att kärnvapen är något negativt som bör förbjudas i väpnade konflikter, för att uppnå en “kärnvapenfri värld” som skribenterna kallar det för. Artikel 9 förespråkar även ett förbud för kärnvapen:

“Alla andra massförstörelsevapen är förbjudna i internationell rätt på grundval av dess inhumanitet. Detta bör även gälla kärnvapen, de allra mest destruktiva och inhumana av massförstörelsevapen. Konventionen om förbud mot kärnvapen betyder att det nu finns möjlighet att fylla det gapet och tydligt och uttryckligen förbjuda de vapen som äventyrar mänsklighetens existens.” (Konoe och Wahlström 2017).

Här betonar diskursen likt ovanstående artikel att andra vapen förbjudits och antar en vinkel som skildrar massförstörelsevapens inhumanitet. Vidare menar artikelförfattaren att konventionen om förbud mot kärnvapen fyller ett syfte som kan uppfattas som en räddning för mänskligheten, då de menar att dessa vapen äventyrar mänsklighetens existens. Författarna menar att det bör råda ett internationellt förbud mot kärnvapen, vilket kan tolkas att inte endast Sverige borde ratificera konventionen. Det bör strävas att uppnås internationellt, vilket skulle kunna ske om alla världens länder väljer att ratificera konventionen. Artikel 10 bidrar med en kritisk syn till FN avtalet:

“Sverige kan ha en viktig roll i arbetet mot kärnvapen. Men eftersom vår säkerhet är beroende av försvarssamarbete med andra bör vi i dagens säkerhetspolitiska läge inte skriva på FN-avtalet mot kärnvapen.” (Bring och Salander 2017)

Här kan man uppfatta att skribenterna menar att Sverige kan bidra med arbetet mot kärnvapen men att man inte bör göra det eller åtminstone inte bör göra det i den utsträckningen FN-avtalet behandlar, på grund av att man inte vill äventyra väsentliga samarbeten. Det framkommer senare i artikeln där författarna menar att ett Natomedlemskap kan stå på spel om man ratificerar avtalet, och att det kan försvåra samarbete med grannländer som väljer att inte ratificera. Därmed kan det tolkas att författarna menar att det viktigaste är att vara på god fot med eventuella samarbetsländer. Författarna fortsätter:

“Å andra sidan kommer det under överskådlig tid att bli resultatlöst, eftersom kärnvapenmakterna inte kommer att skriva under, liksom inte heller de stater som befinner sig under Natos kärnvapenparaply.” (Bring och Salander 2017).

Här syftar författarna på avtalets eventuella effekter vilket konstateras inte kommer vara befintliga, då ett förbud inte kan implementeras internationellt om inte alla länder ratificerar det. Detta kan tolkas som att författarna menar att det är onödigt om Sverige väljer att ta ställning då det inte kommer leda någonstans, och möjligtvis även på grund av att vi inte har kärnvapen så det påverkar inte ur den aspekten heller.

4.4 Sammanställning av resultat

I detta avsnitt sammanfattas resultaten för att skapa en förståelse för vilka artiklar som ställer sig positiva respektive negativa till kärnvapen. Det som är ett generellt tema är att i princip alla artiklar skriver om kärnvapen som något negativt, men att vissa ser det som ett större problem än andra. De artiklar som skulle kunna tolkas ha en mer positiv inriktning till kärnvapen är artikel 1, 2, 13 och 14. I dessa är det vagare uttryckt hur ståndpunkten till kärnvapen är, men det handlar i större utsträckning om huruvida det är rimligt i praktiken att förbjuda kärnvapen i olika former. Diskursen i dessa artiklar tar däremot avstamp från händelser i internationell politik, vilket därav formar diskursen. Resterande artiklar tar betydligt starkare ställning i frågan och är uppenbart mer negativa till kärnvapenanvändning, och att det finns lösningar som kommer att innebära förändring på ett globalt plan. Det som blir tydligt är att begreppet kärnvapen kan anses vara en flytande signifikation, som är omtvistat i den politiska debatten i svensk media. Generellt sett finns det ingen kausalitet mellan förändringar i omvärlden och Sveriges diskurs i media kring kärnvapen. Därav kan det ge induktionen att det inte förekommer så mycket rubbning i diskursen, då omvärldshändelser generellt sett inte har påverkat Sveriges syn på kärnvapen i så stor utsträckning.

5. Diskussion

I denna del av uppsatsen genomförs en diskussion kring resultaten och hur detta bland annat kan länkas samman till teori och den tidigare forskning som har presenterats. Resultaten av diskursanalysen visar att 11 artiklar tydligt sätter sig emot kärnvapen på något sätt, medan 4 artiklar uttrycker en mer vag ställning till kärnvapen. Generellt sett är alla artiklar negativt inställda till kärnvapen som krigsmedel i sig, men de 4 som nämns tidigare har ingen tydlig motsättning till det som andra artiklar.

5.1 Poststrukturalism och kärnvapendiskurs

Enligt Hansens teori som beskrivs i avsnitt 2.1 lyfts att en diskurs kan ha politiska karaktärsdrag, där materiella ting kan få förändrad betydelse beroende på vilken situation denne sätts i. Kärnvapen i detta fall skulle kunna tolkas som något materiellt som har en betydelse inom diskursen, men har en förändrad betydelse i samband med att det har uppstått säkerhetspolitisk problematik de senaste åren. Detta skulle kunna ses genom att bland annat artikel 1 och 2 är positiva till ett medlemskap i Nato, en kärnvapenallians, där artikel 2 även tycker att Sverige ska ha kärnvapen på svensk mark. Kärnvapen skulle kunna tolkas som att det har en större chans att normaliseras sedan Sveriges ansökan om att gå med i Nato. Detta till skillnad från exempelvis artiklarna 6-9 från 2017 som tydligt sätter sig emot kärnvapen, och att i samband med att TPNW antogs i FN fick kärnvapen ännu en ny betydelse. De artiklar som är mer positiva till kärnvapen kan även kopplas till det Hansen beskriver om nationell säkerhet och diskurs. Hon nämner att för en säkerhetsfråga ska anses som ett problem måste det framföras framgångsrikt genom politisk diskurs. Frågan om Sverige som nato-medlem och Rysslands invasion av Ukraina 2022 skapade en säkerhetspolitisk osäkerhet för Sverige, vilket gjorde att Nato ansågs som ett bra alternativ för nationell säkerhet. Med Nato följer även dess kärnvapendoktrin, vilket därmed fick ett annat perspektiv än tidigare. Nodalpunkten kärnvapen kopplas i flertalet artiklar, från alla årtal, ihop med ord som massförstörelse, inhumanitet och lidande vilket visar på att det generellt sett har funnits en negativ syn på kärnvapen de senaste åren. Däremot kan detta kopplas ihop med poststrukturalismens synsätt att tid och situationer påverkar materiella tings diskurs, vilket skulle

kunna vara fallet i en fråga som denna där Sverige går in i en allians med kärnvapen. Troligtvis är detta något som kommer utvecklas mer under tid efter att Sverige blivit medlem, än så länge finns det en starkare opinion baserat på dessa artiklar, om att Sverige inte ska beblanda sig med kärnvapen. Hur detta utvecklas i framtiden återstår att se, det är inte helt otänkbart att Sverige som fullständig Nato-medlem kan ändra detta. Artikel 1 och 2 från 2022 ställningstagande lägger båda grund i Sveriges ansökan till Nato. Huruvida detta utvecklas till en trend eller inte lär framtiden avgöra.

5.2 Kärnvapen i media

I avsnitt 3.2 skriver en artikel om hur kärnvapendiskursen såg ut i indisk media efter att Indien skaffat kärnvapen, där resultaten visar att diskursen var positiv till detta. Baserat på de artiklar som har använts i denna studie är det generellt sett motsatsen. Eftersom i princip alla artiklar i mer eller mindre utsträckning avfärdar kärnvapen som något positivt krigsmateriel, oavsett årtal, är detta inte fallet för Sverige. Orsaken till en sådan skillnad är inte denna studies syfte att besvara, men en tänkbar anledning kan vara Sveriges historiska neutralitet och möjlighet att stanna utanför väpnade konflikter. Detta är även något som specifikt nämns i bland annat artikel 5, 6, 11 och 3. Hur diskursen kring kärnvapen utformas i media bidrar till att skapa en politisk verklighet genom språket. Givet att Sverige är en liberal demokrati med pressfrihet blir även detta ett sätt för både makthavare och medborgare att forma diskursen kring kärnvapen på en naturlig mötesplats, lättillgänglig för alla. Resultaten visar på att trots situationer i omvärlden som skett under åren som studeras, är synen på kärnvapen mer eller mindre den samma. Det som är tydligare är hur inställningen till Nato har förändrats, men kärnvapenfrågan i sig har inte ändrat diskursen så pass mycket som kanske väntat. Däremot är det tydligt att de artiklar som inte tar lika tydlig ställning som majoriteten, grundar diskursen i det säkerhetspolitiska läget som Sverige befinner sig i. Detta bekräftar teorin som används i studien, där beroende på situation kan diskursen ändra form, även om detta inte kan generaliseras för studien som helhet. Konsekvenserna av detta är svåra att avgöra, men diskursen tyder på att det kommer finnas ett fortsatt motstånd för kärnvapenanvändning i Sverige, men hur detta utvecklas efter medlemskapet i Nato är något som bör undersökas i framtiden.

5.3 Konstruktivism och diskurs kring kärnvapen

Nina Tannenwalds artikel som beskrivs under teorin utgår ifrån ett konstruktivistiskt perspektiv vid analys av kärnvapen. Artikelförfattaren nämner hur diskurs uppstått på grund av att kärnvapen varit tabubelagt, där den bredare diskursen medfört att icke-användande av kärnvapen ansetts vara kännetecknande för en stat som är en civiliserad medlem i den internationella gemenskapen. Vidare beskriver författaren effekten av olika slags diskurser kring ämnet. Tannenwald menar exempelvis att diskursen av att beskriva kärnvapen som ett massförstörelsevapen kan medföra att det uppstår ett större allvar kring kärnvapen och mer tolerans till andra vapen. Huruvida det råder mer tolerans till andra vapen har inte visats i denna studie då dess fokus är kärnvapen, däremot har kategoriseringen av kärnvapen som ett massförstörelsevapen eller dylikt uppstått i artiklarna. Exempelvis beskrivs kärnvapen som ett "domedagsvapen" i artikel 1, vidare använder artikel 7, 8, 15 och 9 ordet "massförstörelsevapen" i sina texter. En gemensam nämnare för dessa artiklar, förutom artikel 1, är att de har som åsikt att ett internationellt förbud mot kärnvapen bör råda, och de står bakom FN:s kärnvapenförbudsavtal. Utifrån Tannenwalds teorier hade detta kunnat tolkats bland annat som ett sätt för artikelförfattarna att få fram dess ståndpunkt till läsarna genom att använda ord som kategoriserar kärnvapen som något avskyvärt, vilket ur samtliga förutom artikel 1 fall då kan användas för att framföra kärnvapenförbudet som något självklart. Artikel 1 motsätter sig till att Nato-länder skrotar sina kärnvapen, och menar att Ryssland hotar med att använda sina till skillnad från Nato. Artikel 1 ger likheter till Tannenwalds teorier kring användning av kärnvapen som ett slags icke-civiliserat beteende, då artikeln ställer Ryssland och Nato mot varandra och framför att Nato aldrig skulle hota med användning på samma sätt som Ryssland gjort. Diskursen kan tolkas vara kategoriserande och demoniserande på det sättet att Ryssland framställs som ett hot genom att de agerar farligt och vårdslöst medan Natoländer inte gör det, därmed kan man tolka att det tillkommer ett visst rättfärdigande till Nato-länders kärnvapeninnehav eller åtminstone dess icke-nedrustning. Det framkommer i flertalet artiklar att det finns en positiv inställning till att Natoländer har kärnvapen av denna anledning, just för att kunna ta en skyddsposition om så krävs mot Rysslands aggressiva beteende.

6. Slutsats

6.1 Sverige fortsatt negativa till kärnvapen

Slutsatserna som kan dras av detta är att diskursen kring kärnvapen i svensk media kretsar kring Nato, nedrustning och FN:s kärnvapenavtal. Generellt sett visar studien på att kärnvapendiskursen i Sverige är förhållandevis negativ, även om det finns vissa artiklar som tar en mer vag ställning till frågan. De som innehåller en mindre negativ syn på kärnvapenfrågan handlar mer om att det i praktiken inte är möjligt att förbjuda kärnvapen eller inte använda de som ett medel för avskräckning. Denna studie bidrar till att öka förståelsen för hur diskursen har förts över tid i svensk media innan Sverige blivit officiell medlem av Nato, och hur politiska händelser i omvärlden kan påverka diskurs. När, eller om, Sverige blir det i framtiden är detta ett område intressant att studera vidare, kanske har Sverige en annan bild av kärnvapenanvändning vid en sådan tidpunkt.

7. Referenslista

Nedan följer en lista på de källor som använts i uppsatsen. Källor med fler än 10 författare förkortas i källförteckningen med "et.al." Källorna delas in efter tryckta och elektroniska källor, därefter i alfabetisk ordning.

7.1 Tryckta källor

Bergström, Göran och Ekström, Linda. 2019. Tre diskursanalytiska inriktningar. I Boréus, Kristina och Bergström, Göran (red.). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 4:e uppl. Lund: Studentlitteratur, 253-301.

Hansen, Lene. 2006. *Security as Practice: Discourse Analysis and the Bosnian War*. Abingdon: Routledge.

Tannenwald, Nina. 1999. The Nuclear Taboo: The United States and the Normative Basis of Nuclear Non-Use. *International Organization* vol. 53(3): s. 433-468.

7.2 Elektroniska källor

Almgren, Richard. 2022. "Tillåt Natobaser och även kärnvapen på svensk mark." *Dagens Nyheter*. 18 Maj.

<https://www.dn.se/insandare/tillat-natobaser-och-aven-karnvapen-pa-svensk-mark/> (Hämtad: 13-12-2022).

Andersson, Bo Inge och Eliasson, Anders. 2015. Ryska kärnmissiler kan placeras 30 mil från Sverige. *Sveriges Television*. 23 September.

<https://www.svt.se/nyheter/utrikes/ryska-karnmissiler-kan-placeras-30-mil-fran-sverige> (Hämtad: 24-11-2022)

Axelsson, Inge - Björnson, Stefan - Ingelstam, Lars - Jonter, Thomas - Larsson, Jan - Rydén, Lars - Södersten, Elisabet - Tondel, Martin - Westberg, Gunnar. 2014. "Fullt möjligt med kärnvapenfri värld." *Göteborgs-Posten*. 6 Augusti.

<https://www.gp.se/debatt/fullt-m%C3%B6jligt-med-k%C3%A4rnvapenfri-v%C3%A4rld-1.219720> (Hämtad: 18-12-2022).

Bergeå, Kerstin och Englund Burnett, Vendela. 2022. "Kärnvapen på svensk mark gör Sverige till måltavla." *Göteborgs-Posten*. 6 November.

<https://www.gp.se/debatt/k%C3%A4rnvapen-p%C3%A5-svensk-mark-g%C3%B6r-sverige-till-m%C3%A5ltavla-1.84716707> (Hämtad: 13-12-2022).

Bergquist, Mats - Nyberg, René. 2014. "Finland och Sverige bör stanna utanför Nato". *Svenska Dagbladet*. 23 November.

<https://www.svd.se/a/de2fa253-2d43-3c9c-8a83-46c38ae82f89/finland-och-sverige-bor-stanna-utanfor-nato> (Hämtad: 17-12-2022)

Blix, Hans - Ekéus, Irak Rolf och Hirdman, Sven. 2014. "Går Sverige med i Nato ökar Rysslands misstro mot väst." *Dagens Nyheter*. 25 Januari.

<https://www.dn.se/arkiv/debatt/gar-sverige-med-i-nato-okar-rysslands-misstro-mot-vast/> (Hämtad: 13-12-2022)

Bring, Ove och Salander, Henrik. 2017. "FN-avtalet kan äventyra vår säkerhet". *Svenska Dagbladet*. 10 Oktober. <https://www.svd.se/a/M4jKr/fn-avtalet-kan-aventyra-var-sakerhet>

(Hämtad: 19-12-2022).

Dagens Nyheter. 2014. "Logiken talar för Nato." 13 Januari.

<https://www.dn.se/ledare/huvudledare/logiken-talar-for-nato/> (Hämtad: 18-12-2022).

Globalis. 2022. *Ukraina*. <https://www.globalis.se/Konflikter/Europa/ukraina> (Hämtad: 27-12-22)

Grundin, Karolina. 2020. "NPT är hörnstenen i Sveriges arbete." *Världshorizont*. [u.d].
<https://fn.se/wp-content/uploads/2020/05/Varldshorizont-nr-2-2020-fredochsakerhet.pdf>
(Hämtad: 24-11-2022).

Hellström, Agnes - Lodenius, Laura - Nilsson, Malin - Järvelä, Sirkku och Sjöström Becker, Lotta. 2022. "Medlemskap i Nato innebär stora risker". *Svenska Dagbladet*. 12 Maj.
<https://www.svd.se/a/pW830G/stora-risker-med-ett-natomedlemskap-skriver-fredsorganisationer>
(Hämtad: 14-12-2022)

Higgs, Peter et.al. 2017. "Därför bör Sverige säga nej till kärnvapen." *Dagens Nyheter*. 13 September. <https://www.dn.se/debatt/darfor-bor-sverige-saga-nej-till-karnvapen/> (Hämtad: 18-12-2022)

Konoe, Tadateru och Wahlström, Margareta. 2017. "Befäst Sveriges roll som kraft för nedrustning". *Svenska Dagbladet*. 13 September.
<https://www.svd.se/a/VmJq6/befast-sveriges-roll-som-kraft-for-nedrustning> (Hämtad: 19-12-2022).

Lindfors, Louise et.al. 2017. "Nu kan FN:s kärnvapenförbud skrivas på - gör det!"
Göteborgs-Posten. 20 September.
<https://www.gp.se/debatt/nu-kan-fn-s-k%C3%A4rnvapenf%C3%B6rbud-skrivas-p%C3%A5-g%C3%B6r-det-1.4649291> (Hämtad: 18-12-2022).

Nato. 2022. *A Short History of Nato*.
https://www.nato.int/cps/en/natohq/declassified_139339.htm (Hämtad: 27-12-2022)

Nato. 2022. *NATO's nuclear deterrence policy and forces*.
https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_50068.htm (Hämtad: 27-12-2022)

Reddy, Rammanohar C. 2019. The Media in India and the Indian Nuclear Policy 1998-2018: An Abdication of Responsibility. *Journal for Peace and Nuclear Disarmament* 2(1): 203-218. doi: 10.1080/25751654.2019.1618520

Regeringskansliet. 2022. *Sveriges väg in i Nato*.
<https://regeringen.se/regeringens-politik/sverige-och-nato/sveriges-vag-in-i-nato/> (Hämtad: 24-11-2022).

Stojanovski-Stefanova, Aneta - Atanososki, Drasko och Chachorovski, Zoran. 2017. Influence of the Politics on Freedom of the Media. *US-China Law Review* 14(5): s. 311-320. doi: 10.17265/1548-6605/2017.05.004

Sundström, Anna - Botström, Philip - Ohlsson, Carina - Bjereld, Ulf - Ali, Nasra - Juvas, Sören och Österberg, Anders. 2017. "Sverige måste säga ja till kärnvapenförbudet." *Aftonbladet*. 3 September.
<https://www.aftonbladet.se/debatt/a/02rEJ/sverige-maste-saga-ja-till-karnvapenforbudet> (Hämtad: 18-12-2022).

Sundström, Anna och Wallström, Margot. 2022. "Sverige bör skriva på FN:s kärnvapenförbud." *Aftonbladet*. 6 Augusti.
<https://www.aftonbladet.se/debatt/a/28L92a/sverige-bor-skriva-pa-fn-s-karnvapenforbud> (Hämtad: 17-12-2022)

Thulin, Lasse. 2022. "Svar: Så länge Putin finns måste Natos kärnvapen vara kvar." *Dagens Nyheter*. 26 Augusti.
<https://www.dn.se/insandare/svar-sa-lange-putin-finns-maste-natos-karnvapen-vara-kvar/> (Hämtad: 13-12-2022).

UNODA. [u.å]. *Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons (NPT)*.
<https://www.un.org/disarmament/wmd/nuclear/npt/> (Hämtad: 27-12-2022)

UNODA. [u.å]. *Treaty on the prohibition of nuclear weapons*.
<https://www.un.org/disarmament/wmd/nuclear/tpnw/> (Hämtad: 27-12-2022)

Åman, Johannes. 2014. "Inför ryska hot måste vi stå enade". *Dagens Nyheter*. 10 Juni.
<https://www.dn.se/arkiv/ledare/infor-ryska-hot-maste-vi-sta-enade/> (Hämtad: 18-12-2022).

7.3 Nationella och internationella dokument

Enström, Karin. 5 Maj 2015. Till statsminister Stefan Löfven (S) (Interpellation 2014/15:569). I Sveriges Riksdag. <https://data.riksdagen.se/fil/97D1B991-C4B6-458E-B007-35D82992990D> (Hämtad: 27-12-2022)

Regeringen. 2014. *Regeringsförklaringen*.
<https://www.regeringen.se/49b6d2/contentassets/436960c05f524109b8a020b879efd76b/regeringsforklaringen-3-oktober-2014> (Hämtad: 27-12-2022)

Regeringen. 2022. *Regeringsförklaringen*.
<https://www.regeringen.se/4ae1e1/contentassets/d6ad6308cc984aa1903d9a542ce1421c/regeringsforklaringen-2022.pdf> (Hämtad: 27-12-2022)

Treaty on the Prohibitions of Nuclear Weapons. New York. 7 Juli 2017. *United Nations Treaty Series*. Vol. 2297. No. 257. Art. 1. S. 3.
https://treaties.un.org/doc/Treaties/2017/07/20170707%2003-42%20PM/Ch_XXVI_9.pdf